

Відгук офіційного опонента
доктора філософії з публічного управління та адміністрування, доцента
Дзюраха Юрія Михайловича
на дисертацію Бабича Романа Михайловича
«Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційної роботи

Дисертаційна робота присвячена дослідженню теоретико-методологічних та прикладних аспектів публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації. Актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, оскільки сучасний етап розвитку України характеризується одночасним впливом цифрових трансформацій, процесів децентралізації, воєнних викликів та необхідністю забезпечення інноваційного розвитку регіонів. Автор справедливо наголошує, що саме ефективність механізмів публічного управління визначає спроможність регіонів адаптуватися до змін, залучати інвестиції, стимулювати інноваційне підприємництво та забезпечувати конкурентоспроможність територій.

Актуальність проведеного дослідження передусім зумовлена кількома ключовими чинниками, що відображають сучасні виклики та тенденції як на національному, так і на регіональному рівнях. Період післявоєнної відбудови економіки регіонів залежить від інноваційного потенціалу та перспектив інноваційного розвитку підприємств, що формують базис регіональних продуктивних сил. Інновації стають пріоритетною складовою процесу відновлення бізнес-активності суб'єктів господарювання та посилення їхніх конкурентних позицій на ринку. У цьому напрямку підприємства впроваджують інноваційні технологічні зміни, формують сприятливе для креативності внутрішнє середовище, а органи публічної влади і місцевого самоврядування створюють сприятливі умови для розвитку інноваційної інфраструктури, розробляють заходи підтримки регіональних інноваційних кластерів, сприяють реалізації проєктів інноваційного характеру.

Ініціативи влади у підсумку позитивно впливають на створення сприятливих умов для інноваційного розвитку підприємств. Водночас, щоб максимально ефективно використовувати усі наявні можливості у сфері регіонального інноваційного розвитку, слід ефективно імплементувати комплекс інструментів і механізмів публічного управління із врахуванням перспектив використання цифрових технологій та потенціалу цифрової економіки. Таким чином, дисертаційне дослідження, присвячене публічному управлінню інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації, є своєчасним і має наукове та практичне значення для розробки ефективних стратегій та механізмів в системі публічного управління.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація Бабича Р.М. виконана у межах наступних науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка»: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (номер державної реєстрації 0120U105292), у межах якої автором запропоновано використання багаторівневого підходу в стратегічному публічному управлінні інноваційним розвитком регіону; «Розробка науково-прикладних засад реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади (номер державної реєстрації 0120U101816), у межах якої автором розроблено рекомендації щодо розвитку інноваційного підприємництва на основі формування інноваційно-орієнтованих кластерів в рамках комплексного механізму публічного управління інноваційним розвитком.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі

У дослідженні Бабича Р.М. наукові положення, висновки та рекомендації викладені логічно й достатньо аргументовано та є достовірними, що забезпечується ґрунтовним аналізом основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на основі наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативно-правової бази, результатів емпіричних досліджень та узагальнення публічно-управлінської практики. Робота характеризується логічною послідовністю викладення результатів дослідження, поставлені завдання розкриті достатньою мірою і завершені конкретними висновками та пропозиціями. Аналіз структури та змістового наповнення дисертаційної роботи вказує на їх відповідність сформульованій меті та визначеним завданням. Дисертація містить елементи наукової новизни та має відповідну наукову і практичну цінність. Висновки ґрунтуються на систематизації та критичному переосмисленні сучасних механізмів публічного управління інноваційним розвитком регіону.

Окрім того, для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів дослідження, а саме: логіко-семантичний метод, системний підхід, методи індукції та дедукції, графічний і табличний, нормативно-правовий, аналітико-статистичний, методи стратегічного і структурного аналізу та ін.

Загалом висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, логічно поєднані із проведенням теоретичним й емпіричним аналізом, є внутрішньо несуперечливими та обґрунтованими. Їхня достовірність додатково підтверджується апробацією у фахових наукових публікаціях, у тому числі у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах, а також їх обговоренням на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертаційна робота традиційно складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, має чітку логічну структуру, що відповідає вимогам до наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У першому розділі роботи узагальнено теоретичні основи публічного управління інноваційним розвитком регіону, його сутність та значення в умовах цифрових трансформацій. Зокрема, автором розглянуто основні теоретичні підходи до визначення сутності понять «національна інноваційна система», «регіональна інноваційна система», уточнено поняття «інформаційно-інноваційна система регіону»; сформовано систему принципів публічного управління інноваційним розвитком регіону в контексті функціонування регіональної інформаційно-інноваційної системи; розроблено концептуальні засади публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації в контексті підтримки інноваційного підприємництва. Важливим з позиції удосконалення теоретико-прикладних засад публічного управління інноваційним розвитком регіону є дослідження та систематизація змісту, характерних ознак, принципів регіональної інноваційної системи в умовах інформаційно-комунікаційних процесів та цифрових трансформацій. Варто відзначити також вивчення зарубіжного досвіду публічного управління інноваційним розвитком регіону та обґрунтування можливості його адаптації до українських реалій.

У другому розділі дисертантом здійснено аналіз сучасного стану організаційно-правового забезпечення публічного управління інноваційним розвитком та виявлено існуючі прогалини і недоліки відповідних механізмів публічного управління. Автором обґрунтовано важливість використання комплексного підходу в дослідженні публічного управління інноваційним розвитком та механізмів його реалізації на основі розгляду цілісної системи публічного управління інноваційним розвитком як складної відкритої соціально-економічної сукупності наступних блоків: інституційної сфери, процесу та безпосередньо системи як набору елементів. В роботі використано системно-функціональний підхід, що дозволило дослідити механізми публічного управління інноваційним розвитком регіону в контексті взаємодії інститутів публічного управління та суб'єктів регіональної інформаційно-інноваційної системи. Аналітична оцінка інноваційно-інвестиційної активності регіонів в умовах цифровізації надала змогу обґрунтування подальшого потенціалу розвитку на основі сучасних управлінських інструментів та цифрових технологій.

У третьому розділі автором обґрунтовано теоретико-прикладні аспекти стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації. На увагу заслуговують пропозиції щодо створення інноваційно-орієнтованого кластеру, що в подальшому сприятиме удосконаленню спільної діяльності щодо впровадження інновацій на основі врахування регіональних стимуляторів розвитку та використання

механізму публічно-приватного партнерства. Автором також запропоновано комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації та дорожню карту його впровадження.

Текст дисертації викладено грамотною, логічно побудованою науковою мовою. Стиль подання результатів теоретичних і прикладних досліджень, нових наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує належне сприйняття і практичне використання отриманих результатів.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Наукова новизна та висновки дисертаційної роботи сформульовані чітко й аргументовано, ґрунтуються на логічному та послідовному викладі матеріалу.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження зумовлена вирішенням важливого наукового завдання, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад та розробці практичних рекомендацій щодо публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації. Так, на увагу заслуговують запропоновані автором науково-концептуальні підходи до розробки комплексного механізму публічного управління інноваційним розвитком регіону на основі синтезу принципів, функцій, методів, інструментів, взаємодія яких дозволяє забезпечити цілеспрямоване виконання завдань стратегічного публічного управління інноваційним розвитком в умовах цифровізації. Також актуальною є розробка науково-методологічних засад до імплементації стратегічного публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації на основі багаторівневого підходу, основними напрямками якого є формування портфелю проєктів, використання цифрових інструментів, стимулювання трансфертних технологій, проведення інноваційного моніторингу. Актуальними є пропозиції щодо концептуалізації теоретико-прикладних засад публічного управління інноваційним розвитком регіону в контексті цифровізації на основі підтримки інноваційного підприємництва та врахування цифрової спроможності органів публічної влади. Також в дисертаційній роботі набули подальшого розвитку теоретичні аспекти публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації, зокрема:

- понятійно-категоріальний апарат теорії публічного управління у частині управління інноваційним розвитком регіону, а саме уточнення змісту та характеристик понять «інформаційно-інноваційна система регіону», «комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком регіону», «стратегічне управління інноваційним розвитком регіону»;

- систематизація характерних ознак, принципів, структури, функціонального змісту регіональної інноваційної системи в умовах розвитку інформаційно-комунікаційної взаємодії та цифрової трансформації публічного управління, що

сприятиме комплексності в управлінні інноваційним розвитком регіону, врахуванню регіональної специфіки та диференціації;

– обґрунтування цілісної єдності системи публічного управління інноваційним розвитком регіону в якості комплексної моделі шляхом виокремлення її сутнісних ознак як складної відкритої соціально-економічної сукупності.

Науково-прикладну значущість мають пропозиції автора щодо створення і використання цифрових платформ як інструменту публічного управління інноваційним розвитком регіону на основі принципів часової відповідності, диверсифікації та оптимізації, а також положення, що стосуються реалізації механізмів публічного управління як стимулюючого чинника підтримки інноваційного підприємництва та формування інноваційно-орієнтованих кластерів.

Повнота викладу наукових результатів дисертації підтверджується їх оприлюдненням у 9 наукових працях, з яких 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у виданні, що індексується в міжнародних наукометричних базах, а також 5 публікацій – у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій.

Опубліковані праці охоплюють основні результати всіх розділів дисертаційної роботи, що свідчить про достатній рівень апробації одержаних результатів і завершений характер дослідження.

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення, висновки та наукові рекомендації дослідження можуть стати основою для розробки нових підходів до формування та реалізації механізмів публічного управління інноваційним розвитком регіону із використанням технологій цифровізації, що дозволить оптимізувати взаємодію держави та бізнесу, створити більш сприятливі умови для розвитку інноваційного підприємництва. Практичні рекомендації, розроблені в межах дослідження, можуть бути успішно використані у роботі органів публічної влади, місцевого самоврядування, приватних компаній та громадських організацій. Окремі положення та рекомендації використані в діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування, зокрема:

– Управлінням цифрової трансформації, інформаційних технологій, розвитку електронних та адміністративних послуг Чернігівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 01-25/195 від 04.03.2026 р.);

– Іванівською сільською радою в частині використання мотиваційних інструментів підтримки розвитку суб'єктів господарювання (довідка про впровадження № 281 від 04.03.2026 р.).

Основні положення та результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка про впровадження № 202/08-529 від 27.03.2026 р.).

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу поданих матеріалів дисертаційної роботи Бабича Романа Михайловича не виявлено порушень принципів академічної доброчесності. Усі використані в дисертації наукові джерела, нормативно-правові акти та аналітичні матеріали належним чином процитовані й відображені у списку використаних джерел. Запозичення ідей та результатів інших авторів здійснено з дотриманням вимог чинного законодавства України у сфері авторського права та внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти щодо забезпечення академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Попри загалом позитивну оцінку ґрунтовних напрацювань дисертанта, варто детальніше зупинитися на окремих зауваженнях та побажаннях, які спонукають до певної дискусії та обговорення у межах публічного захисту:

1. Автор приділяє значну увагу опису категоріального апарату, однак недостатньо чітко розмежовує поняття «цифровізація», «цифрова трансформація», «інформатизація» та «цифрове врядування», хоча ці категорії є базовими для тематики дослідження. У результаті окремі положення мають надто узагальнений характер. Крім того, запропоноване поняття «інформаційно-інноваційна система регіону» хоча й виглядає науково обґрунтованим, однак його відмінність від уже існуючих підходів до трактування регіональної інноваційної системи розкрита недостатньо переконливо. Автор фактично більше акцентує увагу на цифровій складовій, але не демонструє принципово нових функціональних характеристик системи.

2. Автор декларує використання широкого спектра наукових методів, зокрема системного підходу, структурного аналізу, методів індукції та дедукції, аналітико-статистичного методу та SWOT-аналізу. Однак у тексті роботи не завжди простежується чітка методична прив'язка між поставленими завданнями, використаними методами та отриманими результатами. У деяких випадках методи зазначені формально, без достатнього розкриття особливостей їх практичного застосування у дослідженні.

3. Дисертація містить значну кількість схем, рисунків і таблиць, які покращують сприйняття матеріалу та дозволяють візуалізувати авторські підходи до формування механізмів публічного управління інноваційним розвитком регіону. Разом із тим, окремі графічні матеріали мають дещо узагальнений характер і дублюють текстові положення роботи без суттєвого розширення аналітичної складової дослідження.

4. Положення щодо створення інноваційно-орієнтованих кластерів мають переважно теоретичний характер, автор обґрунтовує доцільність розвитку кластерного підходу, однак у роботі практично відсутній аналіз уже існуючих

кластерних моделей в Україні або прикладів їх функціонування в умовах цифровізації, що не дозволяє повною мірою оцінити реалістичність запропонованих рекомендацій та можливості їх практичного впровадження на регіональному рівні. Певне зауваження викликає і питання використання цифрових платформ у системі публічного управління інноваційним розвитком регіону, де акцентовано увагу на їх значенні для забезпечення відкритості рішень та координації інноваційної політики, однак практично не розглядає ризики, пов'язані із захистом інформації, кібербезпекою та цифровою нерівністю між регіонами. В сучасних умовах ці питання є надзвичайно актуальними, особливо в контексті функціонування органів публічної влади в умовах воєнного стану та постійних кіберзагроз.

5. Автор декларує використання «принципу дуальності» для класифікації механізмів публічного управління (інституційні та ресурсні), однак не обґрунтовує, чому саме ця дихотомія є достатньою. В літературі існують значно детальніші класифікації механізмів (економічні, правові, організаційні, інформаційні тощо). Вибір «принципу дуальності» потребує теоретичного обґрунтування з посиланням на авторитетні джерела.

6. Автор неодноразово звертається до поняття «публічно-приватне партнерство» як ключового інструменту інноваційного розвитку, однак не аналізує реальний стан правового регулювання ППП в Україні в умовах воєнного часу, не оцінює ризики та обмеження його застосування. Відсутній критичний аналіз причин низької активності ППП в інноваційній сфері за попередні роки.

Проте зазначені зауваження не зменшують позитивне враження від роботи та мають рекомендаційний характер.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Баби́ча Романа Михайловича на тему: «Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному та методологічному рівні. Отримані результати логічно впливають із поставленої мети й завдань та мають як теоретичне, так і практичне значення для сфери публічного управління та адміністрування. Актуальність обраної теми, рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність, наукова новизна та повнота викладу результатів у наукових публікаціях свідчать про високий рівень наукової самостійності здобувача та ґрунтовність проведеного дослідження.

Зміст, структура, обсяг та оформлення дисертаційної роботи відповідають вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями від 19 травня 2023 року № 502) та

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами та доповненнями від 19 травня 2023 року № 502), а її автор – Бабич Роман Михайлович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Офіційний опонент:

доктор філософії з публічного управління та адміністрування,
доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

 Юрій ДЗЮРАХ

Підпис Дзюраха Ю. М. засвідчую:

Вчений секретар

Національного університету «Львівська політехніка»

кандидат технічних наук, доцент

 Роман БРИЛИНСЬКИЙ